

Ötven sor

Néhány évvel ezelőtt az egyik szocialista országban jártam. Vendéglátóim egy csodás erdőn keresztül vezetett út mellett motelben szállásoltak el. Fenséges látvány volt a táj népművészeti elemeivel, a hagyományok korszerű adaptálásával az útra néző elegáns épület. Amikor beléptünk, olyan érzésem támadt, mintha egy luxusszálló ajtáján egy éppen csak minősített szállodába léptem volna. Mint megtudtam, egy-két évvel ezelőtt elhagyott az úton a párt akkori vezetője. Vajon látta-e autójából a sebtiben felhúzott díszleteket, a

fecsegő felszín

hamis eleganciáját?!

Egyik vidéki gyárunkban új üzemcsarnok épült. Avatására illusztris vezetők jeleztek érkezésüket. Lett is nagy cserepaté. Osztályonként kellett takarítási tervet készíteni, szőnyegpadlóval borították, nehéz függönyökkel burkolták — itt tartják majd a fogadást, azaz a meghívó szerint a baráti beszélgetést. Az épület előtt fölverték a betonplaccot, földet hozattak, virágokat ültettek. Az ünnepi esemény után majd ismét jöhetnek a betonozók, úrra funkcióképes lesz a raktár, s remélhetőleg az üzemcsarnok gépsorairól jó minőségű áruk kerülnek le tisztes használat, mindannyiunk javára. És hosszú évek után végre tiszta, rendez a gyár — vélekedik az egyik munkás.

Csörög a telefon a szerkesztőségben, arra kéri egyik környékbeli község vezetője kollégámat, írjuk meg, hogy náluk járt a megye egyik vezetője. Győzködjük, hogy örülünk, magyarázzuk, hogy hozzátartozik munkaköréhez, igyekszünk megértetni, ez neki épp olyan kötelességszerű tevékenysége, mint a pedagógusnak a tanítás, a közművesnek az építés. Nehezen érti. Érvel, hogy ez nekik milyen fontos, mennyire nagy jelentősége van a látogatásnak a község életében, nem mindegy, milyen véleménnyel, benyomásokkal távozik.

Ez így igaz. Csak azt nem értjük változatlanul, miért hamisítjuk meg természetes képünket, miért akarunk mindig szebbnek, jobbnak látszani, miért szeretünk tetszelegni díszes jelmezekben, miért becsüljük jobban a festett díszleteket, mint a valós, néha szeplős, itt-ott csorba, de mindenképpen igazi értékeinket.

Néha elgondolom, vajon köztisztviseltek örvendő vezetőink miként fogadják ezt a méltatlan udvarlást, hogyan vélekednek az avatások, ünnepek, munkalátogatások, vendégeskedések jó ízlést sértő, pénztárcáinknak és eszméinknek gyakorta nyelvet öltő puccoskodásokról, asztalt ropantó traktákról, protokolláris tiszteltkörökről. Mert meggyőződésem, a tisztas és elvtársi kapcsolatokhoz a szocialista társadalomban nem szükséges az ilyesfajta kozmetika, még akkor sem, ha sok jel ellentmond ennek. S abban is biztos vagyok, hogy ezt egyik vezető sem várja el, arról nem is beszélve, hogy nem utasít ilyen fogadatok meg szervezésére. Persze, akadnak túlbuzgó szervezők, föl-tupirozott reményeket tápláló vendéglátók, székvaró-mánvosok, akik egyszer-egyszer elvetik a sulykot. Talán egyfajta rossz beidegződés ez, kiirtásra váró társadalmi gromnóvénnyel, mely makacsul kapaszkodik a szocializmus talajába. S művirágaival pomásra festi — a felszín.

Tandi Lajos

Úttörő néptáncfalalkozó Ópusztaszeren

Ópusztaszeren, a Nemzeti Történelmi Emlékparkban a május a fiataloké. Iskolai csoportok érkeznek nap mint nap, rendhagyó történelmemlékeket tartanak, a tanulmányi kirándulások egyik állomása a fejlődő, gazdagodó park. Ma, vasárnap délelőtt 10 órától orosházi, békésbabai, szabadszállási, szegedi, illsi és apátfalvi úttörő néptáncgyűttek rendeznek a történelmi környezetben. A negyedik alkalommal megrendezendő területi úttörő néptáncszabványok találkozója a bemutatókat 10-től 12 óráig tartják, délután 2-től 4-ig pedig népművészeti foglalkozásokra (mézeskalácsütés, gyöngyűzés, kosárfonás, dió-pörgettyű- és nádsípkészítés) várják a gyerekeket. A program befejezésekképp táncházat rendeznek.

Galvániszap-hasznosítás

A környezetet szennyező ipari hulladékok, a galvániszap feldolgozására szolgáló és értékesítését lehetővé tevő kísérleti üzem építését fejezték be Tatabányán, a Komárom megyei Talajérő-gazdálkodási Vállalatnál. A Tudományos Akadémia Műszaki Kémiai Kutató Intézetének új technológiája alapján kezdtek meg — egyelőre felületi szinten — a hulladék feldolgozását. A kutatók olyan technológiát kísérleteztek ki és bocsátottak a vállalkozók rendelkezésére, amellyel teljes egészében újabb hulladék keletkezése nélkül ártalmatlaníthatják a galvániszapot, és kinyerhetik összes értékes alkotóelemét, a cinket, a nikelt, a vasat, a rezet és a krómot. Ezeket az értékes nyersanyagokat visszakapja az ipar, s így valutát takaríthatnak meg.

Berényi Bogáta

Évtizednyi kultúra

Beszélgetés a Munka és műveltségről

Eppen tíz esztendeje, hogy szűkebb pátriánkban elkezdődött valami, amiről e sorok írója — gyaníthatóan nem egyedül — hosszú években keresztül ezt a szót asszociálta: munkásművelődés. Igen: a Munka és műveltség-vetélkedőről van szó. Amit éppen egy évtizede hirdettek meg először Csongrád megyében. Madúrka Györgyné, a megyei művelődési központ osztályvezetője a kulturális mozgalom város-, sőt megyeszerte jól ismert „istápolói” közé tartozik. Kevesen vannak, akik nálánál alaposabban ismerik e több szempontból egészen egyedi brigádmozgalom múltját és jelenét, hiszen szinte a kezdet kezdetétől a Munka és műveltség-mozgalom mellett volt. Vagy pontosabban — előbb a Juhász Gyula művelődési központ igazgatójaként, majd új munkakörében is — „benne”. A sűrűjében.

— A napokban ért véget a tizedik Munka és műveltség-sorozat. Milyennek ítéli meg a jubileumi év teljesítményeit?

— Az idei témakörökkel a meghirdetők és a brigádok egyaránt alapszabályok elégedettek voltak, bár utóbbiak sokallták a művelődéstörténeti és a történelmi anyagmennyiséget. Ha vesszük, hogy szeptemberben hirdettük meg mindig a következő évi „menetet”, egész évre ez talán nem sok, ám ha arra gondolunk, hogy gyakorlatilag csak a központi felkészítők idején, tehát a hátralevő körülbelül három hónapban „látnak neki” a brigádtagok, ez a panasz tulajdonképpen jogos. Egyébként a felkészítőket tartók évek óta „szterd” segítőitársaink, megbízható szaktudással, amiről már a munkahelyi döntők színvonal is tanúskodik. Később, a magasabb szintű versenyeken ez a szint persze ebben az évben is folyamatosan emelkedett, ami akár a számok is mérhető: 1200 indulóból 30 csapat maradt.

— Mi mondható el róla?

— Most lelkesedjek? Jó. Egészen bámulatos tudás- és kitartás. A régi kollektívák többsége mindig újra nevez, az átsóthalmi Asztalos János brigád 1976 óta mindig a döntőbe jut. A tavalyi nyolc legjobb csapatból négy idén is a végső összecsapásig jutott.

— És vajon egyértelműen jó ez? Ha előre tudni lehet, kik lesznek a döntőben?

— A többiek elismerik és méltányolják teljesítményüket.

— De mi az, amiben észrevehetően fejlődtek, változtak a kulturálódásban ezek a munkáskollektívák? Hiszen a lexikális tudás- és kompetencia-területen a munkásoknak a legfontosabbak végig maradtak: a politikai, társadalmi, gazdasági ismeretek, a szakmai és a művelődési témakörök. Ugyanakkor évről évre próbáltunk reagálni társadalmi életünk aktualitásaira, helyet kaptak az alapműveltséget kiegészítő szándékozó témák, az állampolgári jogoktól a munkavédelmen át a munkahelyi demokráciáig és a sporttörténetig. Az időszerű évfordulóknak megfelelően kimagasló alkotók egész sorának életművével lehetett megismerkedni, József Attilától Juhász Gyuláig és Radnótiig. Arra is lehetőséget kaptak a versenyzők, hogy bemutathassák speciális, csak rájuk jellemző tudásukat, kreatív képességeiket. Ilyen volt az „Amihez legjobban értünk” elnevezésű témakör vagy az Ötletpályázat.

— Hát akkor a felkészítésben. Felölt, családos emberekről van szó, millió hétköznapi bajjal. És olykor gyarlóságokkal is: előfordult nemegyszer, hogy nem a szabályoknak megfelelően versenyeztek. Mivel olyan ismeretek is el kell sajátítaniuk, mint például a művelődéstörténet, ami az iskolai oktatásban csak elég felszínesen szerepel (vagy egyáltalán nem), ez az ismeretpótló-felújító jellegű feladatsor rengeteg tanulási nehézséggel jár, hiszen jóformán nincs mire alapozni. Még folytathatom...

— Nézzünk inkább előre. Mik a perspektívák? Lesz, lehet mondjuk húszéves évforduló?

— Három éve 1986-ig szóló tematikát állítottunk össze, ismerjük meg múltunkat címmel, ebből még két év hátravan. (Ebbe illeszkedik — párhuzamosan — a történelem és a művelődéstörténet periodicitása.) Mindenesetre véleményem szerint az a megtorpanás, az a bizonytalanság, ami ma a közművelődés sok területén látható, itt még nem észlelhető. Persze, két év múlva mindenképpen el kell gondolkodnunk: hogyan tovább? Mit vállaljon föl ez a mozgalom? Eddig csakis és kizárólag a tudást akar-ta... Kérdés, talánunk-e olyan aktualitásokat, amelyek garantálják továbbra is a frisseséget, az időszerepességet? A brigádok közül sokan megszerették ezt a művelődési formát, tömegméretekben „felüzi” a különféle munkahelyi kulturális törekvéseket — hasonló méretű nem tudnánk adni helyette: De tudja mit? Ezt döntse el inkább a brigádok. Hiszen nem a szervezőkért, az irányítókért, hanem értük van az egész... Külön az ő címükre küldve...

— Es vajon lesznek olyan helyzetben, hogy eldönthetik?

— Szeptember elején a nyolc ideai „döntőssel” találkozó szervezünk, levetítjük az ideai finálét, és megkérdezzük: mi legyen a jövőben? Ilyen még nem volt... Ha továbbra is igénylik, mindenképpen lesz akár húszéves évforduló is. De ha nem, isten ments, hogy erőtlenség.

Domonkos László

Export

A londoni magyar hét bemutatón nyomán a Licencia találmányokat értékesítő vállalat angol partnereivel autóbusz- és metróvégállomások utasinformációs berendezéseinek, illetve azok részegységeinek szállítására kötött szerződést. Az idén százezer dollárért adnak el az utasokat tájékoztató jelzőrendszerekből

Zenei naptár

Szimfonikusaink, Perényivel

A Szegedi Szimfonikus Zenekar Oberfrank Géza vezényletével adott hangversenyt a Zenés Színházban. Az est szolista a nemzeti közíró, sok sikert aratott gordonkaművész, Perényi Miklós volt. Nem az udvariasság, s nem is az élmény hiánya az oka annak, hogy most mégsem a szolista produkciójával kezdjük az értékelést, hanem egyszerűen csak az öröm. Örvendezés azon, hogy a város együttese, a Szegedi Szimfonikus Zenekar igen magas színvonalú produkciót tudott nyújtani Csapkovszkij VI. szimfóniájának (h-moll, op. 74.) interpretálásával.

Oberfrank igen jó érzékel-építkező, s rendkívül meggyőzően képes a drámai hatások sűrítésére, fokozására — robbantásra. Elementáris életkedvvel szólalt meg keze alatt a III. tétel (alegro molto vivace) s szinte forrt, sistergett a káprázatosan fergeteges lendületű muzsika. Az induló téma feszes, energikus tartása, illetve a valamennyi tételben megvalósított plasztikus, karakteres téma-mintázás emlékeztet maradj. A zárótétel búcsúhangja igazi nagy pillanatok voltak, amikor előadó s a közönség azonos hullámhosszon találkozik. Oberfrank a zenekart alighanem az elmúlt négy év legjobb produkciójára inspirálta. Legmeglepőbb a vonósok — főként a prim s sekund he-

gedű — hangzásképeben mutatkozott változás. Tömör és zengő tónussal szólalt meg, egységesen, személyes, meggyőző hangon. Az egész vonóskar plasztikusabban, markánsabban, azaz karakteresebben muzsikált. A II. tétel első témáját például a csellósólam megindító szépséggel játszotta, s ezt a simogató ötnegyedes ringást a második témát megszólaltató vonóskar, majd a fafűvők egységes szép hangzásal vitték tovább.

Nem mehetünk el szó nélkül a technikai kivitelezés megnyerő színvonala mellett sem. A magas hőfokú érzelmi intenzitás, kifejezősége olyan virtuozitásra sarkallt, a vonóskart, hogy önmagát, azaz valós technikai szintjét felülmúlva az allegro molto vivace (gyorsan, nagyon élénken) tempóban is megvalósított plasztikus, karakteres téma-mintázás emlékeztet maradj. A zárótétel búcsúhangja igazi nagy pillanatok voltak, amikor előadó s a közönség azonos hullámhosszon találkozik. Oberfrank a zenekart alighanem az elmúlt négy év legjobb produkciójára inspirálta. Legmeglepőbb a vonósok — főként a prim s sekund he-

Berényi Bogáta

Holnap, hétfőn folytatódna a XXIV. műszaki hónap eseményei. Délután két órakor két rendezvény kezdődik a Technika Házában. Az egyik témája az új vállalkozási formák működési tapasztalatai. A másik program egy tudományos ülés, amelyen három előadás hangzik majd el. Dr. Liebe Pál: Hévízkészleteink és a hévíztermelés fejlesztésének lehetőségei. Dr. Kesserű Zsolt: Fejlettebb rezervoármodellek alkalmazásának lehetőségei. Hévízgazdálkodási döntések előkészítése és a kitermelés tervezése. Ottlik Péter: A geotermikus energiahasznosítás helyzete és problémái.

Du. fél 3-kor a gázenergia-szolgáltatásra kötött szerződések időszzerű kérdéseiről beszél Beke Dezsőné dr., a

A műszaki hónap programjából

DEGÁZ tanácstermében (Pulz u. 44.) tízenhét órakor Ordás István az IBUSZ tanácstermében az idegenforgalomban a számítógépek alkalmazási lehetőségeit ismerteti. Ugyanabban az időpontban a Déri Miksa Szakközépiskolában Zsiga Sándor Száloptika, fénytávközlés címmel tart előadást. Tíz órakor az Ifjúsági Házban szerkesztő-olvasó találkozót rendeznek. A meghívott vendég: Erdős Ákos, az Ötletpályázat-vezetője. Holnapután, kedden gép-

szerező tanulók vesznek részt üzemlátogatáson a ruzsai Népszabadság Tsz.-ben. Délelőtt fél tíztől szervez üzemlátogatást a Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalatnál a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság. Tíz órakor kezdődik Siklósi József előadása a Gabonaforgalmi Vállalat kultúrtermében (Hajnóczy u. 18.), amelynek a címe: Az őrles gazdaságosságának alakulása a kihozatái eredmények függvényében. Délután kettőkor a Technika Házában Műszaki haladás a geodéziában és szerepe a mezőgazdaságban címmel anket kezdődik. Fél órával később a Szegedi Textilművekben Bodoki József az ELENA polieszter pamutfonodai feldolgozásának tapasztalatairól tart előadást.